

Jest na soudu nalézacím, by v každém případě, nebyl-li uložen trest na svobodě delší jednoho roku, pojal do výroku rozsudečného a odůvodnil v důvodech, zda přiznal podmíněčný odklad výkonu trestu (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n.) čili nic, či zda si ve smyslu §u 7 (2) zák. vyhradil o něm rozhodnouti zvláštním usnesením.

Nejvyššímu soudu jako soudu zrušovacímu docházely ne-zřídka z oblasti území celé republiky případy, kde nalézací soud ani ve výroku ani v důvodech rozsudku se nezmínil o tom, zda povolil obžalovanému podmíněčný odklad výkonu trestu čili nic, obžalovaný pak se v opravném prostředku domáhal, aby mu dobrodiní to bylo přiznáno. Vyřizuje opravný prostředek takový, postupoval Nejvyšší soud různým způsobem, šlo-li o trestní případy, jež mu došly ze Slovenska a Podkarpatské Rusi či šlo-li o věci z Čech, Moravy a Slezska. Senáty, vyřizující trestní případy ze Slovenska a Podkarpatské Rusi, zastávaly důsledně názor, že nalézací soud nezmínil se v rozsudku o podmíněčném odkladu výkonu trestu, dal tím na jevo, že ho nepřiznává, pročež považovaly opravný prostředek za stížnost do nepřiznání podmíněčného odkladu výkonu trestu a také jej věcně vyřizovaly. Naproti tomu senáty, rozhodující o trestních věcech z Čech, Moravy a Slezska, měly za to, že tím, že nalézací soud nezmínil se v rozsudku o podmíněčném odkladu výkonu trestu, není tu výroku, jež by bylo lze přezkoumávat, že proto stížnost obžalovaného dlužno považovati za návrh na udělení podmíněčného odkladu výkonu trestu, jež jest odkázati nalézacímu soudu ku příslušnému vyřízení. Generální prokuratura připojila se k názoru, zastávanému senáty pro Slovensko a Podkarpatskou Rus.

Veden jsa snahou, aby docíleno bylo rozhodování jednotného, přikázal první prezident Nejvyššího soudu spornou otázku plenárnímu senátu, jenž, zabývav se oběma protichůdnými stanovisky, dospěl k řešení, jak jest uvedeno v záhlaví.

D ů v o d y:

Zákonem o podmíněčném odsouzení ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n. vnesen byl do našeho trestního zákonodárství moderní ústav, jenž, byv již dříve v jiných státech zaveden, plně se tam osvědčil. (Na území Slovenska a Podkarpatské Rusi byl zaveden zákon čl. XXXVI. z roku 1908.)

Trestnímu soudci uložen nový úkol, aby správně rozpoznal, zda jsou tu »podstatné důvody, že odsouzený povede řádný život

a že tudíž výkonu trestu není zapotřebí« (1 [1] zák.). Zákon praví sice, že v kladném případě soud »m ů ž e« odložití výkon trestu, leč tím nechtěl nikterak říci, že by povolení dobrodiní toho bylo dáno do úplné libovůle soudu, že by, i kdyby tu podstatné důvody byly, soud podmíněčný odkladí povoliti nemusil. To přičilo by se stěžejním zásadám trestního práva. Jako jest trestní soudce přesně vázán zákonem, když jde o to, které skutkové podstatě jest trestný čin podřaditi a kterého trestu (trestní sazby) použití, pokud se týče, zda jest poskytnouti obžalovanému mimořádného zmírnění neb přeměny trestu, tak také nalézací soud, jsou-li pro to podstatné důvody, podmíněčný odklad výkonu trestu povoliti musí. Zákonem o podmíněčném odsouzení byl dán tomu, »kdo opravňuje k naději, že bude poctivě žíti, že se příště vyvaruje všech zločinných jednání, n á r o k, aby mu soud odložil trest« (těsnopisecká zpráva o 84. schůzi Národního shromáždění republiky Československé str. 2550, 2. odstavec). Zákon sám přiznává do výroku o podmíněčném odkladu výkonu trestu opravné prostředky (§ 7 [3] zák.). Nikterak pak není stanoveno zákonem, že by výrok o tom, zda se podmíněný odklad výkonu trestu povoluje, vyžadoval předchozího návrhu. Naopak zákonem uloženo jest nalézacímu soudu — jenž, máje před sebou celý obraz trestného činu, vidí do prostředí, z něhož čin se zrodil a poznal osobně pachatele — aby, má-li za to, že jsou tu podstatné důvody, výkon trestu odložil, pakli tomu tak není, aby podmíněčného odkladu nepovolil. Jest tedy na soudci, aby zásadně v k a ž d é m p ř í p a d ě, ať jest tu návrh čili nic, vyřkl ve výroku rozsudečném a v důvodech odůvodnil, zda podmíněčný odklad trestu povoluje čili nic.

Rozhodnutí jest pojeti do výroku rozsudečného, ježto podléhá opravným prostředkům a nelze nikterak souhlasiti s míněním, že by stačila snad zmínka v důvodech, ježto s předmětem opravného prostředku jest zásadně formální výrok soudní. Tomu nasvědčuje i znění zákona: »... Výrok... budiž pojat... do rozsudku« (§ 7 [1] zák.). Jedinou výjimku ovšem jest uznati, pokud soud vyřkl trest na svobodě delší jednoho roku. Tu jest samozřejmé, že soudce vzhledem ku přesnému znění zákona se otázkou podmíněčného odkladu výkonu trestu zabýváti nemusil a že tedy nemusí též v rozsudku uváděti, že a proč odkladu nepovolil. Ve všech ostatních případech však musí býti rozhodnutí o podmíněčném odsouzení z výroku zjevno a v důvodech uvedeno, jakými úvahami se soudce řídil. Mohly to býti v případě nepovolení důvody, uvedené v § 2, jež vylučují podmíněčné odsouzení, mohlo to býti volné uvážení soudce, jenž ne-

shledal zjištěné okolnosti tak podstatnými, aby zaručovaly, že odsouzený povede pořádný život. Rozlišování toto jest důležité, neboť teprve na základě něho jest obžalovanému — jde-li o rozsudek sborového (porotního) soudu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku — jasno, jakým opravným prostředkem má výrok o nepovolení podmíněčného odkladu výkonu trestu napadnouti, zda zmateční stížností či odvoláním. Zmateční stížností z důvodu § 281 čís. 11 tr. ř. § 344 čís. 12 tr. ř.), pakli nalézací soud, porušiv zásady zákonem vyslovené, překročil svou moc trestní, odvoláním pak, má-li za to, že soudce, třeba se pohyboval v mezích zákona, nesprávně uvážil okolnosti, pro povolení podmíněčného odkladu směrodatné. Tak stálá praxe Nejvyššího soudu, jak blíže odůvodněno najmě v rozhodnutí ze dne 4. září 1920, Kr II 114/20, uveřejněném pod čís. 249 sbírky rozhodnutí ve věcech trestních, pořádané z příkazu předsednictva Nejvyššího soudu. Stejně jest tomu tak, pakli jde o opravné prostředky obžalobce do povolení podmíněčného odsouzení. Jinak jest tomu ovšem na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, kde do rozsudku sborového soudu I. stolice se připouští zásadně pouze odvolání, kromě případů uvedených v § 381 uh. tr. ř., a kde tedy ve směru právě naznačeném se potřeba odůvodnění výroku o podmíněčném odsouzení naléhavou nejeví. Avšak i tu bude uvedením důvodů poskytnut stěžovateli (odvolateli) základ, na němž by své vývody založil.

Důvod tento přichází v úvahu též při rozsudcích okresních soudů.

Mohou ovšem nastati i případy, že soudce, vynášeje rozsudek, nemá ještě přesný obraz o všech okolnostech, jež by přicházely v úvahu pro rozhodnutí o podmíněčném odsouzení. Tu skýtá zákon odpomoc ustanovením § 7 (2) zák., jímž uloženo soudu rozhodnouti v případech tam uvedených zvláštním usnesením, o němž pak platí ovšem totéž, co uvedeno o výroku pojatém do rozsudku. Aby předešlo se nedorozumění a podávání zbytečných opravných prostředků, jest na soudu nalézacím, aby uvedl ve výroku rozsudečném a odůvodnil v důvodech, že a proč si rozhodnutí o podmíněčném odsouzení vyhradil.

Řešením, na němž se plenární senát ustálil, předejde se všem pochybnostem, jež vznikly tím, že v rozsudku soudu nalézacího nebylo zmínky o podmíněčném odsouzení buď vůbec nebo pouze v důvodech a jež vedly pak k různým řešením. Pakli nalézací soud i napříště neuvede ve výroku rozsudečném, zda podmíněčný odklad výkonu trestu povoluje čili nic, aneb sice rozhod-

nutí do výroku pojme, ale neuvede proň důvodů, lze nápravu zjednatí uplatněním obdoby zmatku podle § 281 čís. 11 pokud se týče 5 tr. ř. Pro oblast Slovenska a Podkarpatské Rusi lze tu uplatniti obdobou zmatek podle § 385 čís. 2 (po případě čís. 3) tr. ř. uh., k němuž dlužno přihlídnouti z úřední moci (poslední odstavec § 385 tr. ř. uh.). Právo dané tu soudu jest daleko rozsáhlejší, nežli jaké poskytuje § 290 tr. ř. platného pro Čechy, Moravu a Slezsko v případě zmatku podle § 281 čís. 11 tr. ř., ježto zrušovací soud může tam zasáhnouti ve prospěch obžalovaného i tehdy, jde-li o pouhé volné uvážení soudu. Nebyl-li pak rozsudek, v němž opomenuto vysloviti se o podmíněčném odkladu výkonu trestu, v tomto směru napaden a vešel-li v moc práva, není pak ovšem přípustno, činiti p o právní moci rozsudku návrh na dodatečné rozhodnutí o podmíněčném odkladu výkonu trestu.

Nejvyšší soud jest si vědom, že přijatým řešením ocitá se v odporu s ustanovením nařízení vlády republiky Československé ze dne 11. listopadu 1919, čís. 598 sb. z. a n., jímž se provádí zákon o podmíněčném odsouzení, a že nesouhlasí tž se stanoviskem ministerstva, obsaženým ve výnosu ze dne 6. září 1920, uveřejněným ve Věstníku ministerstva spravedlnosti na rok 1920 pod číslem 37. Prv uvedené nařízení stanovení v § 1. odst. 2., že »rozhodnutí o nepovolení podmíněčného odsouzení jest vjati do rozsudku jedině, byl-li výslovně zamítnut návrh v té příčině podaný«. Nařízení čís. sb. zák. a nař. 598/1919 jest nařízením prováděcím (§ 24 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 562 sb. z. a n.), jež má provésti zákon a jež tedy může obsahovati ustanovení pouze v m e z í c h z á k o n a (§ 55 ústavní listiny Československé republiky ze dne 29. února 1920, čís. 121 sb. z. a n.), nikoliv však mimo zákon. Judikatuře jest pak ponecháno, aby výkladem zákona určila pravý jeho smysl. Dospěl-li nyní Nejvyšší soud k výkladu zákona, jak shora jest uveden, nebránilo mu v tom prováděcí nařízení z 11. listopadu 1919 čís. sb. a nař. 598/1919, jež zastává názor odchylný (§ 98, odst. 2. ústavní listiny). Tím méně jsou soudy vázány pouhým výnosem ministerstva ze dne 6. září 1920, čís. 37 Věstníku.

Plenární usnesení ze dne 3. července 1923, čís. p r e s. 466/23.